

Týdenní schůze Právnické Jednoty.

Schůze 23. října 1919.

Předsedal starosta Dr. K a s a n d a. Za členy přijati: ministr spravedlnosti Dr. F. V e s e l ý; min. rada Dr. B. B o b e k, okresní soudce Jos. F u č í k, min. taj. Dr. J. H r d i n a, komisař Dr. O. K r k a v e c, advokát Dr. B. L o r m a n, auskultant Dr. Stan. Š o l t a a min. konc. Dr. F. Š u p á č e k, vesměs v Praze, JUC. K. M o r n s t e i n, pol. koncipista ve Znojmě. Na pořadu přednáška Dr. Ant. K l o s s e, »o Svazu národův a hlavních ustanoveních mírové smlouvy s Německem.«

Načrtnuv účel Svazu národův, obrážený ve čtverém závazku ve Svaz spojených národních států (čl. I.), dovozuje p. přednášející, že vlastním a jediným účelem svazu jest mír; mezinárodní bezpečnost jest jen jeho nerozlučnou sestrou. Mír ten hájí smlouva všemi prostředky dosavadního práva mezinárodního: snížením zbrojení, světovou koalicí a smírčími soudy. N o v u m jest d o n u c o v a c í předpis čl. 227 a 228: o exkaiserovi Vilému Hohenzollerovi a ostatních válečných vinnících. Jde o odplatu či o zastrašení? Nesejde tak na tom jako na vymoženosti doby, že uzákoňuje se t r e s t s o c i e t y za zničený mír. Jde však nyní o to, může-li se t r e s t n ě provinití s p o l e č n o s t, a to nikoli úzká (jakou je na př. rada, senát, ministerstvo), nýbrž s t á t, jenž jest »membre de la société«, a to, mimo Ameriku, stát národní, tedy n á r o d. Důvodem trestnosti jest odporování svazem přijaté mezinárodní morálce. Ve smlouvě s Německem lze pozorovati dvojí t y p i c k ý směr pro vývoj mezinárodního práva. Tam, kde nelze zjistiti vinného individua, kde proviní se stát či národ (poštván, sveden), hrozí se přerušením hospodářských, obchodních styků a vypovězením války. De lege ferenda bylo by si přáti, aby, zjistí-li se j e d n o t l i v e c, který provokoval, štvál, podváděl nebo sváděl národ z důvodů nekalých, pohnán byl mocnostmi ve svazu zastoupenými k zodpovědnosti d l e t r e s t n í h o p r á v a, při čemž klade se důraz na fixování norem činů dolosních jako na zvýšenou záruku míru. A jedině z toho důvodu, aby veliký plod světové války: t r v a l ý mír byl zachován, doporučuje se ustanovení to bez rozdílu, je-li stát ve svazu čili nic. P. přednášející podal pak rozbor státní (národní) a nadstátní morálky. Druhým důležitým úkolem mezinárodního práva jest určití hranici mezi zájmy členů svazu a mezi nadstátní morálkou. Pojem ethiky, kterou filosofie vykládá,

právo podceňuje jako příliš široký. Některé právní pojmy byly již před smlouvou stanoveny (dle haagských konferencí, na př. čest a suverenita států). V čl. 13 svazové smlouvy jsou vypočteny případy, jež spadají v kompetenci smírčího soudu; a contrario jest za to míti, že o jiných skutečnostech soudu smírčímu rozhodovati nepřisluší. Jsou to právě ony životní zájmy státův, o nichž arci svaz i rada pojedná; avšak zájmy ty jsou tak živelné expanse, že záruka, již svaz chce udržeti mír, t. j. vzájemná upřímnost mezi státy nezdá se býti dostatečnou. Článek 8. proto stanoví: Členové svazu se zavazují, že ve vší upřímnosti a co nejúplněji (de la manière la plus franche et la plus complète) podávají si budou zprávy o stavu vojska, výzbroje a válečného průmyslu. Opatrnost ta mohla by arci selhati v praxi, když by několik velmocí (nikoliv malých států) koalovaných potají se vyzbrojilo, nové techniky válečné zatajilo nebo diplomatickými úklady ničilo úvěr neb vážnost druhého rovnomocného člena svazu.

Pan přednášející pojednal po té podrobně o členech a sídle svazu, o radě, která jest jeho sou, a zvláště o kompetenci. Rada, jež se skládá ze zástupců pěti velmocí: Ameriky, Anglie, Francie, Itálie a Žaponu a ze čtyř zástupců ostatních členů svazu (tč. Belgie, Brazílie, Řecka a Španělska), má také vypracovati plán a jednací řád mezinárod. soudu. Ježto pak v mezinárodním právu nejde o literu zákona jako o názor členů rady (soudu), jenž jest podmíněn mravy, tradicí a vůbec životní filosofií národa neb vrstvy jeho, ku které členové ti náležejí, pochopíme důležitost toho, kým osazeno bude toto světové kolbiště v míru. Mimo to jest veliký rozdíl sociální mezi stavbou státův a svazem. Zájmy, o něž jde státům, nejsou plodem morálky státní, nýbrž plody kultury buď hospodářské nebo právní nebo politické: kultura není co do intenzity rovna morálce. Jest silnějším sociálním činitelem. Mrav a morálka mění se dle proměn života, avšak kultura jest historický evoluční produkt, jež pozměniti v míru dovede jen obratný sociální chirurg, státník, který umí zasaditi nové instituce zavčas a tak, aby se ujaly. Pojednav ještě o obsáhlých ustanoveních o organizaci práce, z nichž nejdůležitější jest v čl. 427 sub 1 přijatá zásada, že práce není zboží ani předmět obchodu, přechází pan přednášející k posici naší republiky československé dle cit. smlouvy. V čl. 86 vyhrazují si velmoci ve svazu zastoupené, že s republikou československou uzavrou smlouvu s normami, jež pokládají za nutné: 1. k ochraně národnostních, jazykových a náboženských menšin; 2. k zajištění

volného provozu a takých zařízení obchodních, aby všechny národnosti mohly prováděti obchod stejně volně. Republice naší dostalo se hospodářských výhod v Německu (dopravní spojení, přístavy), proto obchodní výhrady jsou kompensací spravedlivou. Za to ustanovení sub 1, porušujíc státní prestiž (suverenitu), jest v odporu s čl. 10 téže smlouvy! Také bylo by stanoviti, jak dlouho potrvá dohlédací právo velmocí? Smlouva o svazu národů sama poklonila se »poslednímu útočišti« práva: právnímu relativismu, stanovíc v čl. 19: Svazové shromáždění může čas od času vyzvatí členy svazů k revisi smluv neaplikovatelných a takových poměrů mezinárodních, jichž trvání by mohlo ohroziti světový mír. I v těchto otázkách, týkajících se vnitřní politiky našeho státu, musí býti šetřeno této zásady.

Když byl do debaty několika praktickými náměty zasáhl advokát Dr. Arn. Bičíšťa a pan přednášející jemu odpověděl, poděkoval předseda Dru Klossovi za jeho časovou a zajímavou přednášku.

Schůze 13. listopadu 1919.

věnována byla přednášce univ. profesora Dra K. Henna »o rozluce církve a státu«. Na počátku schůze sdělil předsedající Dr. Kasanda, že knihovna jednoty získala dvě významné památky: od p. Dra Aug. Zátky, advokáta v Českých Budějovicích, rukopis universitních přednášek pres. Dra Habietinka a od redakce »Právnicka« poslední příspěvek nezapomenutelného velmistra české vědy právní, profesora Dra Randy. Pojednání prof. Henna na dané thema otištěno v časopise »Právnik« i možno jen konstatovati, že neobyčejně hojné posluchačstvo odměnilo pana profesora hlučným potleskem a pan předseda poděkoval jemu vřele za jeho obsahem i formou skvělou přednášku.

Schůze 4. prosince 1919

věnována pojednání ministerského rady Dra V. Joachima »o státním občanství dle mírových smluv«. Přednáška otištěna v »Českém právu«, i upouští se od podání jejího obsahu.

Člen Jednoty p. Hartmann vyslovuje pochybnost plynoucí z toho, že nebylo ustanoveno zákonem, co činiti v případě, když ten, kdo nerozhodl se pro občanství československé, z republiky naší se nevystěhuje.

Na to přednášející p. Dr. Joachim uvádí, že dotyčný stane se tím de jure cizincem a může jako takový kdykoliv býti